

SHVATITI PRIRODU, A NE SAVLADATI JE

Sa Seppom Holzerom, austrijskim poljodjelcem, čovjekom koji je razvio alpsku varijantu permakulture i koji je jedan od autoriteta u sferi permakulture, razgovarala sam u malom istarskom mjestu Bale, gdje je na poziv Udruge Wu Wei buđenje došao održati predavanje i predstaviti svoju knjigu Poljodjelac – buntovnik, prvu na hrvatskom jeziku. Holzer je čovjek koji svoje znanje i skustvo sa zadovoljstvom dijeli sa svim zainteresiranima, a njegovo ime uzor je svim ekološki osviještenim ljudima diljem svijeta. Koristeći se filozofijom raznolikosti, na svom imanju Krameterhof u Alpama (od 1100 do 1500 m nadmorske visine), na zdrav i prirodan način, bez umjetnih gnojiva i zaštitnih kemijskih sredstava, uzgaja razno voće i povrće, divljač i ribe, i svojim primjerom pokazuje da je jedini ispravan put živjeti u skladu sa prirodom, a ne boreći se protiv nje i kroteći je.

G.Holzer, dobro došli u Hrvatsku i Istru! Iz Vaše knjige Poljodjelac - buntovnik doznajemo da ste još davno, za vrijeme bivše Jugoslavije, bili na Brijunima i sakupljali životinje za svoj uzgoj. Kakvi su bili Vaši tadašnji dojmovi? Da li ste možda imali neki kontakt sa predsjednikom Titom?

Da, prije 30 godina sam u više navrata dolazio u Istru jer sam na Brijunima kupovao divljač. Osobno nisam upoznao Tita.

U ova četiri dana uspjeli ste bar malo vidjeti Istru. Ima li razlike u odnosu na prije 30 godina?

Na žalost, baš i nema, čak bih rekao da je i gore. Previše je neiskorištenih površina, vrtovi su suhi, sunce se ne koristi na pravi način. Trebalo bi biljke saditi stepenasto jer tada jedna biljka štiti drugu. Na primjer, pri zemlji rastu tikvice i krastavci, a uz njih zasaditi kukuruz i suncokret. Jasno, suncokret štiti niže biljke od prejakog sunca.

Također, ni sa vodom ne bi trebalo biti problema, samo je treba ispravno akumulirati.

Vaša alpska varijanta permakulture izazvala je veliku pozornost javnosti. Svojim predavanjima uspijevate pobuditi ponovno zanimanje i pozitivan stav prema poljoprivredi. Kakvi su Vaši ciljevi?

Točno, javnost se jako zanima za ono što radim. Postoji već 13 diplomskih radova o tome. Moje imanje je postalo mjesto na koje dolaze svi koji žele nešto naučiti o ovom vidu poljoprivrede. Godišnje ga pohode deseci tisuća ljudi, održavaju se seminari, turistički obilasci, savjetovališta.

Također, ja puno putujem, uključen sam u mnoge inozemne projekte gdje svojim iskustvom nastojim pomoći tamošnjim ljudima. Moj cilj je da što više ljudi u

svijetu nauči komunicirati sa prirodom, da uče čitati iz prirode i da se maknu od krivog puta primjene kemije.

Strašno je da na našem planetu uopće ima gladi. Prirodnim gospodarenjem moglo bi se prehraniti i puno više ljudi nego što ih ima danas.

Odbili ste patentirati neke svoje ideje, smatrate da nemate isključivo pravo na mudrosti prirode? Zakone koji nisu u skladu sa prirodom, odbijate i ne slijedite ih?

Patentiranje je zapravo krađa prirode. Ono što od prirode saznaš, moraš dati dalje jer se inače blokiraš s time. Prenoseći svoja iskustva dalje, dobivam natrag energiju od oduševljenih i zahvalnih ljudi kad mi pišu da im je nešto uspjelo. Primjerice, ono što sam doživio u Ukrajini i Rusiji je neopisivo. Ministar me pozvao za okrugli stol. Prije 10 godina to je bilo nezamislivo.

Davanje i međusobno razmjenjivanje iskustava je također prirodni ciklus. Volim prenositi vlastita iskustva, kako pozitivna, tako i negativna.

Promatram prirodu i njene zakonitosti, trudim se shvatiti je a ne savladati.

Imate specifičan odnos prema životinjama i biljkama, ne želite biti njihov čuvar već ih puštate da se slobodno kreću i praktički rade za Vas. Primjer za to su svinje koje Vam preoravaju tlo?

Danas je u svijetu prisutno masovno mučenje životinja. Životinje se tretiraju samo kao roba. Treba se malo postaviti u ulogu životinja i vidjeti kako im je. Njihova patnja se prenosi na čovjeka i tako čovjek gubi životnu energiju i radost, te se razboljeva.

U prirodi valja stalno držati otvorene oči. Promatrajući moje životinje otkrivam put za skladan i uspješan suživot. Svaka biljka i svaka životinja ima svoju ulogu u stvaranju. Moj moto je da sve mora biti samostalno, od kišne gliste do konja.

Turopoljske svinje koje držim na mom imanju žive tijekom cijele godine na otvorenom, a spavaju u zemljanim štalama, koje po potrebi premještam, vodeći računa da se ta njihova prihvatilišta grade na mjestima gdje one rado borave. To je najjeftinije i najjednostavnije rješenje, svinje se dobro osjećaju, nisu vezane, slobodno mogu ući i izaći, treba im manje hrane, a temperatura im je, bilo ljeti, bilo zimi, ugodna za boravak.

Gdje želim da mi izruju, razrahle i pognoje zemlju, bacim im žito, kukuruz ili grašak, one ruju svojim njuškama tražeći još hrane i tako prekopaju tlo. Nakon par dana jedino što mi preostaje je posijati sjeme.

Poznati ste po tvrdoglavosti i upornosti. Da nije tako, teško da biste uspjeli ostvariti sve ovo. Što biste savjetovali našim seljacima u Hrvatskoj? Kako se izboriti za veće i zdravije prinose i usput moći živjeti od svog rada, biti zdrav i sretan? Kako se boriti protiv birokracije, nametnutih mišljenja, predrasuda i strahova?

Najbolji savjet seljacima je da barem pokušaju prirodno misliti i shvatiti da je priroda savršena. Da se maknu od moderniziranja i specijaliziranja jer to je stranputica. Da pogledaju na internetu moje projekte, da usporede, da ne misle da je to komplicirano i neizvedivo. Da stupe u kontakt sa ljudima koji kod mene dolaze na izobrazbu.

Važno je da seljak postane učitelj, a ne više mučitelj životinja i trovač tla. Biti seljak ponovo daje radost, to je najljepše zanimanje, ali ne kao što se danas radi već drugačije.

Ne treba se boriti protiv birokracije, treba ih nagovoriti. Oni moraju sami doći do spoznaje da mnogi ljudi imaju problema sa njima, da tako ne ide. Oni to pokušavaju izgladiti sa poticajima, a to je velika opasnost u EU jer seljak onda čini ono što će mu dati najveći poticaj i to je krivi, najgori put.

Što je za Vas konkurencija, što biste na tu temu poručili seljacima?

Konkurencija ne postoji među seljacima ako oni prirodno rade. Konkurencija postoji samo ako se radi uz poticaj. Tada dolazi do monokultura, masovnih držanja životinja, svatko radi isto i jedan drugom rade konkurenciju. To je pogrešno. Ako seljak prirodno razmišlja, onda dolazi do poljoprivredne različitosti, postoji beskonačno mogućnosti i to je onda jedno međusobno djelovanje, a ne jedan protiv drugog.

Molim nešto o Vašoj ekonomskoj strategiji?

Moja ekonomska strategija podrazumijeva razmišljanje na duge staze, analizirajući razvoj i formiranje cijena u posljednjem desetljeću. Velika prednost je i vlastito praktično iskustvo. To je seljakov najbolji kapital, koji mu pruža sigurnost da može reagirati na tržište. Ako je jedno područje manje dobro prolazilo, vraćao sam proizvodnju unatrag, a nešto drugo sam potencirao. Ostavljene projekte uvijek mogu ponovno aktivirati, ovisno o potrebi i uvjetima.

Dakle, treba prirodno razmišljati, nemati dvojbe o snazi prirode već o politici i ekonomiji. Naši preci su napravili velike greške preiskorištavanjem tla, krčenjem šuma, kanaliziranjem i betoniziranjem. Te greške valja prepoznati i ne činiti ih više. Posaditi stablo za prauku je velika radost. Moja djeca već uživaju u onom što sam posadio i uzgojio kroz sve ove godine, unuci će imati pola raja, a prauku će biti u raju koji su naši preci bili uništili. To nije utopija, tako treba razmišljati. I djelovati, naravno.

Propagirate permakulturu i u gradovima, tvrdite da u gradovima postoji veliki potencijal ljudi koji bi uz malo truda mogli prakticirati vaše metode. Prosječan čovjek je skeptičan prema toj mogućnosti . Što učiniti u gradu, u gužvi i zagađenju – kako osposobiti makar mali kutak u kojem ćemo se osjećati dobro i u kojem će rasti bar nekoliko zdravo uzgojenih namirnica?

Imam puno projekata o tome, na mojoj stranici www.krameterhof.at možete to vidjeti, napravio sam puno projekata za građane koji uopće nisu imali zemlju, za djecu koja žive na ulicama ili smetljištu u Tajlandu, za invalide i ljude sa tjelesnim nedostacima. U Bosni i Hercegovini sam 2001.u Zenici radio na planiranju malih vrtova permakulture za udovice i siročad.

Svaki građanin ima pravo na zemlju i tlo ali, na žalost, zbog gramzljivosti pojedinaca drugi onda nemaju ništa.

Bilo kako bilo, svaki stanovnik grada može zasaditi biljke u koritima na balkonu ili u vrtu ispred zgrade i na taj način se velikim dijelom samostalno opskrbljivati voćem i povrćem. Zasađene terase, predvrtovi i balkoni vizualno su jako privlačni, a djeluju u gradovima poput punjača kisika. Djeca ovako puno lakše doživljavaju prirodu i uče iz nje.

Recite nam nešto o vašem projektu Zemlja za doživljavanje prirode Lungau? Zajednički suživot generacija?

Taj projekt se djelomično počeo ostvarivati izgradnjom eko - sela Krameterhof, a u cjelokupnom projektu bi trebalo sudjelovati 20-tak poljoprivrednika na više od 30 km dugom i povezanom kružnom putu. Cilj bi bio ne izolirati generacije, pružiti djeci priliku da uče od baka i djedova, od starih ljudi također, da se djeci kroz igru i priču približe stare radne tehnike, da steknu iskustva sa prirodom i odrastu u zdrave i zadovoljne ljude jer, mir započinje u vlastitoj obitelji.

U Zemlji za doživljavanje prirode želja mi je stvoriti jednu vrstu raznolikosti poput Noine arke. Tu bi trebale naći svoje mjesto životinje najrazličitijih starih i ugroženih vrsta, kao i stare kulture biljaka. Također, trebali bi osvježiti izgubljeno znanje o pravom načinu primjene živežnih namirnica i ljekovitog bilja. Hrana bi za čovjeka trebala biti najbolji lijek.

Na kraju, što biste još poručili ljudima?

Nemojmo se otuđiti od prirode. U današnje vrijeme se otuđuju pogotovo djeca u zastrašujućoj mjeri i odgajaju daleko od prirode.

Prepoznamo stranputicu i vratimo se sami natrag. Nemojmo očekivati da će netko drugi doći po nas i odvući nas s krivog puta.

Zamolimo za oprost ako smo nekome učinili nepravdu.

Odrecimo se diplomacije i licemjerja u međusobnoj komunikaciji.

Težimo ka ispunjenom životu u simbiozi sa svim živim bićima oko nas.

Postavimo si cilj, kojemu ćemo težiti i moći ga postići. Moj cilj je vrlo ambiciozan. To je zdrava zemlja, na kojoj se biljke, životinje i ljudi mogu dostojanstveno odnositi jedni prema drugima i živjeti zajedno.

Sanja Sekulić